

Pačejov favoritem státu pro hlubinné úložiště jaderného odpadu v ČR

Hlubinné úložiště jaderného odpadu má v Česku vzniknout na jedné ze čtyř posledních vybraných lokalit. Vyplývá to z doporučení poradního panelu expertů, který byl zřízen z podnětu Správy úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO). Návrh z 4. června 2020 musí ještě schválit Rada SÚRAO, finální slovo bude mít vláda (pravděpodobně do konce první poloviny roku 2020).

Dosud se v souvislosti s hlubinným úložištěm v ČR uvažovalo o devíti lokalitách. Z původního seznamu tak podle návrhu panelu expertů vypadly Kraví hora na Žďársku, Čertovka na pomezí Ústeckého a Plzeňského kraje, Magdaléna na Táborsku, Čihadlo na Jindřichohradecku a lokalita Na Skalním u Dukovan.

Technické závěry SÚRAO jsou podkladovým materiálem k dalšímu posouzení, nejedná se o definitivní rozhodnutí v této fázi procesu zúžení lokalit pro stavbu hlubinného úložiště z devíti na čtyři. SÚRAO potvrdilo, že lokality Janoch u Temelína, Horka na Třebíčsku, Hrádek na Jihlavsku či Březový potok na Klatovsku patří mezi nejlépe hodnocené z hlediska kritérií bezpečnosti, dopadů na životní prostředí a technické proveditelnosti projektu.

Postup státu při hledání úložiště dlouhodobě kritizuje Platforma proti hlubinnému úložišti, jež sdružuje 32 obcí a měst a 16 spolků. Platforma uvádí, že MPO by mělo zřídit oponentní tým mezinárodních vědců a expertů, který by přezkoumal a zrevidoval, jak se vybírá lokalita pro hlubinné úložiště jaderného odpadu v ČR, a to například z hlediska metodiky a postupu. Učinit by tak mělo ještě před předložením finálního návrhu na snížení počtu uvažovaných lokalit na vládu.

Úložiště, v němž by měly být trvale na tisíce let v hloubce půl kilometru pod zemí uloženy tisíce tun vyhořelého paliva z jaderných elektráren, má v ČR vzniknout do roku 2065. Stavět se má 15 let s tím, že stavba má být zahájena v roce 2050 a náklady na vybudování a provoz mají dosáhnout zhruba 111 miliard korun. V roce 2030 je plánováno zahájení stavby podzemní laboratoře. Nyní se vyhořelé, vysoce radioaktivní palivo z jaderných bloků ukládá do meziskladů přímo v areálech elektráren. V roce 2025 chce mít vláda jediné finální místo pro hlubinné úložiště jaderného odpadu a doufejme, že to nebude lokalita „Březový potok“.

Hlubinné úložiště pro vyhořelé jaderné palivo neexistuje ve zkolaudovaném provozu nikde na světě, první se zatím jen testuje ve zkušebním provozu ve Finsku, kde plánují první kontejnery s jaderným radioaktivním odpadem zavážet nejdříve v roce 2025. Místo pro takové jaderné zařízení musí splňovat řadu požadavků: rozsáhlý masiv horniny neporušený prasklinami a štěrbinami, kde je vyloučeno zemětřesení a který zabezpečí odvod tepla. Musí zaručit stabilitu po celou dobu, kdy radioaktivní odpad bude nebezpečný. Musí také vyloučit průniky podzemní vody do úložiště, protože

postupná koroze by příliš brzy poškodila kontejnery s odpadem. Ty ale tak jako tak jednou selžou, a pokud by do úložiště proudila voda, mohla by vynést radioaktivní a toxické látky na povrch nebo kontaminovat zdroje pitné vody.

Tímto jsem si dovolil pro Vás shrnout výše uvedeným současnou situaci kolem problematiky hlubinného úložiště, která se pro Pačejov nevyvíjí vůbec příznivě, pokud myslíme na negativní vliv stavby na životní prostředí, který možná pocítí lidé, kteří v okolí Pačejova budou žít v letech 2050 až 2065. Budou to určitě děti, které dnes chodí do mateřských škol, základních škol, budou to lidé, kterým je dnes dvacet, třicet, čtyřicet let, možná se to týká i všech starších, kteří se dožijí vysokého věku ... Týká se to i všech, kteří se teprve narodí, a proto si myslím, že bychom společně měli státu teď, když se opravdu rozhoduje, hlasitě říci, že tady úložiště pro budoucí život a budoucí generace nechceme! Jak Vám bude, když se Vám syn nebo vnuk podívá za 30 let do očí a zeptá se, proč jste to tenkrát v letech 2020 až 2025 dovolili? Opravdu jste proti tomu nemohli udělat víc? Víím, můžete namítnout, že to není Vaše povinnost. Máte pravdu, není. Můžete namítnout, že v lokalitě „Březový potok“ zastupitelstva dotčených obcí i spolek „JODN“ bojuje proti HÚJO dlouhodobě už sedmnáct let skoro nejmíc, nejhlasitěji a nejmíc jednotně v celé republice a stejně jsme mezi čtyřmi posledními favority pro úložiště. Zase budete mít pravdu. Přesto si myslím, že zrovna teď by se měli zapojit všichni, zejména mladí, kteří se dožijí doby, kdy se úložiště začne budovat a poté provozovat. Pořád jsou ve hře čtyři lokality a jen v jedné úložiště nakonec bude. Pokud jsou u posledních čtyřech finálních vybraných lokalitách nepatrné rozdíly v technických podmínkách pro vhodnost úložiště, rozhodne dle mého názoru síla odporu veřejnosti v jednotlivých lokalitách. A že to bude stavba gigantických rozměrů je nad slunce jasné. V Pačejově se buduje peronizace železniční tratě, akce na necelé dva roky za cca miliardu korun. Úložiště jaderného odpadu bude stavební akce na patnáct let s rozpočtem přes sto miliard. Rozsah tedy časově, nákladově i lidí obtěžující cca 100krát vyšší.

Veřejně dostupný materiál na webu SÚRAO: <https://www.surao.cz/dokument-kategorie/zivotniprostredi/> „Studie vlivu na životní prostředí TZ 146/2007“ např. str. 37 a dál popisuje „Odvoz rubaniny a vliv dopravy“. Jen malý příklad zveřejněný SÚRAO zde uvádí, že bude potřeba vyrubat 6 735 282 m³ hornin, 5 000 000 m³ se bude nákladními auty převážet do vytěženého lomu do Hejné a 200 000 m³ do lomů v Lažanech Defurových. Počet jízd nákladních aut s rubaninou pak plánují na 841 910. To vůbec nevypadá na stavbu, která neovlivní život lidí. Seznamte se, prosím, s celou „Studií vlivu na životní prostředí TZ 146/2007“ nebo dalšími dokumenty zde: <http://www.nechcemeuloziste.cz/cs/dokumenty/odborne-studie/>. Věřím, že pak nezůstanete lhostejní k tomu, co stát velmi blízko Vašich domovů plánuje a chce budovat.

František Kába, předseda spolku www.jodn.cz a člen rady Obce Pačejov